

Turizm ve Liderlik Konulu Makalelerin Bibliyometrik Analizi (Bibliometric Analysis of Articles on Tourism and Leadership)

Burcu TOZOĞLU^a , * Ömür UÇAR^b

^a Giresun University Institute of Social Sciences, Department of Ecotourism, Giresun/Turkey

^b Giresun University, Faculty of Tourism, Department of Gastronomy and Culinary Arts, Giresun/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 04.01.2022

Kabul Tarihi: 05.02.2022

Anahtar Kelimeler

Liderlik

Turizm

Scopus

Öz

Bu çalışmanın amacı turizm ve liderlik konulu makalelerin bibliyometrik özelliklerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada R-Stüdyo yazılımı kullanılarak Scopus veri tabanından işletme yönetimi ve sosyal bilimler alanında taranan turizm ve liderlik konulu 502 makalenin bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiştir. Makalelerin yıllık yayın sayıları, en fazla atıf alan makale, en fazla yayın yapan ve atıf alan dergiler, en fazla yayın yapan ve atıf alan yazarlar, en fazla yayın yapan ve atıf alan ülkeler, yazarların en fazla kullandığı anahtar kelimeler, makalelerde en fazla kullanılan anahtar kelimeler analiz edilmiştir. Aynı zamanda yazarların ve dergilerin ortak atıf analizi, anahtar kelime birlikte oluşum ağ analizi, ülke iş birliktelikleri analizlerini yapabilmek amacıyla sosyal ağ analizinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda, Çin'in en fazla yayın yapan, atıf alan ve ülke işbirliği sağlayan ülke olduğu, en fazla yayın yapan derginin "International Journal of Contemporary Hospitality Management" olduğu en fazla atıf alan derginin "Journal of Applied Psychology" dergisi olduğu en fazla yayın yapan yazar ve en fazla atıf alan yazarın "Pablo Ruiz Palomino" olduğu, yazarların en fazla kullandığı anahtar kelimenin "dönüşümcü liderlik" ve makalelerde en fazla kullanılan anahtar kelimelerin ise "turizm işletmeciliği" olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Keywords

Leadership

Tourism

Scopus

Abstract

The aim of this study is to determine the bibliometric features of articles on tourism and leadership. For this purpose, bibliometric analysis of 502 articles on tourism and leadership scanned in the field of business management and social sciences from the Scopus database was carried out using R-Studio software. The annual number of publications of the articles, the most cited articles, the most published and cited journals, the most published and cited authors, the most published and cited countries, the most frequently used keywords by the authors, the most frequently used keywords in the articles words analyzed. At the same time, social network analysis was used to analyze common citations of authors and journals, keyword co-occurrence network analysis, and country collaborations. As a result of the research, it was found that China was the country with the most publications, citations and cooperation, the most published journal was "International Journal of Contemporary Hospitality Management", and the most cited journal was the "Journal of Applied Psychology". It was concluded that "Pablo Ruiz Palomino" was the most cited author and the most cited keyword was "transformational leadership" and the most frequently used keywords in the articles were "tourism management".

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

* Sorumlu Yazar

E-posta: omur.ucar@giresun.edu.tr (Ö. Uçar)

DOI:10.21325/jotags.2022.994

GİRİŞ

Turizm, işletme, iktisat, sosyoloji, psikoloji, kültür ve çevre bilimi gibi birçok alandan etkilenen sosyal bilim dalıdır (Aktaş, 2006, s. 60). Turizm, kişilerin ikamet ettiği yer dışında belirli bir süreliğine gitmiş olduğu yerde kalmış olduğu süre içerisinde etkinliklerini ve ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla kullandıkları mal ve hizmetleri üreten birimlerin faaliyetlerini içerir (Roney, 2011, s. 3). Emek yoğun sektörlerden olan turizm, çok sayıda paydaş ve üretim biriminin bir arada bulunduğu sektörlerden bir tanesidir (Ağbay & Karakılçık, 2020, s. 249; Ören, 2006, s. 41). Üretim birimleri içerisinde bulunan turizm işletmelerinin ayakta kalabilmesi aynı zamanda da turizmden hem ticari hem de ekonomik fayda sağlanması için yetkilendirme ve yönetilme gerekmektedir (Xu, Zhang & Tian, 2017, s. 2). Bu durumdan dolayı hizmet sektörü içerisinde merkezi bir konuma sahip olan turizmin tüm birimlerinde hedeflere ulaşılabilmesi amacıyla liderlik vasfına sahip yöneticilere ihtiyaç duyulmaktadır (Erol, 2017, s. 53).

Ladkin & Weber (2011, s. 283) turizm sektöründe liderliğin işletmenin başarıya ulaşabilmesinde önemli bir etken olduğunu ifade etmiştir. Liderlik, bir kişinin toplumla arasındaki güç ve otoriteye dayalı olan ilişkilerinde tüm yetkilerini ve gücünü kullanarak toplumu bir amaca yönlendiren ve sahip olduğu yeteneklerine göre herhangi bir grubun diğer üyeleri tarafından üstünlük gösteren kişi olarak tanımlanmıştır (Fiedler, 2005: Akt. Erdem & Dikici, 2009: s. 199). Bir başka tanımda ise, belirli bir amaç doğrultusunda insanları hedefe yöneltmek için kişileri etkileme kabiliyetini kullanma şekli olarak ifade edilmiştir (Demirbilek, 2003, s. 22-23).

Sürekli gelişim gösteren ve rekabetin yoğun olduğu turizm sektöründe işletmelerin hedeflerine ulaşabilmeleri noktasında liderlik vasfına sahip yöneticilere önemli görevler düşmektedir (Gümüş, Korkutata & Göktaş 2015, s. 57). Taner & Çetin (2005) turizm işletmeleri için oluşturulan başarılı lider-yönetici özelliklerini; yeteneklerini iyi kullanabilen, yüksek iletişim becerisine sahip olan, vizyon oluşturabilen ve yürüten, çalışanların güvenini kazanabilen, organize etme yeteneğine sahip olan, karar ve risk alabilen, işletme kaynaklarını verimli kullanabilen, çalışanları etkileyen, çalışanlara rol model olan, çalışanları motive etme yeteneğine sahip kişiler olarak belirtmiştir (Akt. Tekin & Ehtiyar, 2011, s. 4011). Diğer sektörlerde olduğu gibi turizm sektöründe de liderin, çalışan performansında ve çalışan verimliliğinde etkisi yadsınamayacak derecededir (Erol, 2017, s. 52).

Turizm işletmelerinde liderin verimliliği ve çalışanların lidere olan güveni hem çalışanların performansını hem de örgütsel anlamda birçok çıktıyı etkilemektedir (Çalışkan, 2009, s. 220). Dolayısıyla işletmelerde bireysel ve örgütsel açıdan başarılı olabilmek bir liderin varlığıyla mümkün olabilmektedir (Özdevecioğlu & Kanıgür, 2009, s. 54). Taşkiran (2006, s. 169), turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin rekabet avantajı sağlayabilmesi ve başarıya ulaşabilmesinin lidere ve çalışanlara bağlı olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda liderlik özelliği gösteren yöneticilerden beklenen davranış, örgüt çalışanlarının hedeflere ulaşabilmesinde onları yönlendirmesi ve motive edecek davranışlarda bulunmasıdır (Akın & Sezerel, 2015, s. 177).

Turizm ve liderlik ilişkisi bağlamında yapılan bu araştırmada bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz, belirli bir alanda yayınlanmış olan çalışmaların belirlenen kriterler üzerinde istatistiksel teknikler kullanılarak incelenmesi ve analiz edilmesi olarak tanımlanmaktadır (McBurney & Novak, 2002, s. 108). İstatistiki yöntemlerle incelenecek olan bilimsel bir alanda yayınlanan makale, dergi, kitap, kongre, bildiri çalışmalarının en fazla atıf alan yazar sayısı, anahtar kelimeler, yazarlar arası ilişkiler, yayınlanan yıl, yayınlanan dergi ve konu başlıkları gibi daha birçok özelliklerinin niceliksel yöntemlerle değerlendirilmesi bibliyometrik analiz olarak ifade edilmektedir (Altuntop, 2019, s. 25).

Bu çalışmanın amacı, turizm ve liderlik konulu makalelerin bibliyometrik analiz yöntemi ile analiz etmek ve gelecekte yapılacak olan araştırmalara kaynak sağlamaktır. Bu amaçla, Scopus veri tabanı kullanılarak turizm ve liderlik konulu 502 makale üzerinden inceleme yapılmıştır. Diğer veri tabanları yerine Scopus veri tabanının tercih edilmesinin nedeni Scopus veri tabanında daha geniş çaplı sonuçlara ulaşılabilmesidir (Martín-Martín vd., 2018, s. 20). Araştırmada öncelikle liderlik ve turizm işletmelerinde liderlik konularına değinilmiş sonrasında ise konuyla ilgili yapılmış çalışmalar incelenmiştir. Son olarak ise, çalışmanın yöntemi ile ilgili bilgiler verilerek bulgular ve sonuç kısmı oluşturulmuştur.

Turizm ve Liderlik Alanında Bibliyometrik Analizler

Bibliyometrik analizler, belirli bir alanda yapılan araştırmaların disiplinlerarası gelişim sürecini ve bu sürecin nasıl ilerlediğini haritalandırmak amacıyla kullanılmaktadır (Boyack & Klavans, 2010, s. 2389). Literatür incelendiğinde turizm ve liderlik alanında bibliyometrik analizle ilgili birçok araştırma olduğu görülmektedir. (Alparslan & Oktar, 2015; Bozok, Kılıç & Özdemir, 2017; Ekşili & Alparslan, 2016; Figueroa-Domecq, Pritchard, Segovia-Pérez, Morgan & Villacé-Molinero, 2015; Güzeller & Çeliker, 2018; Işık vd., 2019; Yeksan & Görmüş, 2019). Turizm ve liderlik alanında yapılan araştırmalardan bazıları şu şekildedir:

Kırpık & Dönbak (2021) yapmış oldukları araştırmada, Web of Science veri tabanı üzerinden arama türü olarak anahtar kelimeler kullanarak 1991-2020 yılları arasında yayınlanan turizm ve liderlik konulu makalelerin bibliyometrik analizini yaparak liderlik temalarını ortaya çıkarmışlardır. Web of Science veri tabanından elde edilen makaleleri SciMat programı ile analiz etmişlerdir. Araştırma sonucunda liderlik ile ilgili öne çıkan temaları ve temaların genel eğilimlerini incelemişlerdir. Turizm ve liderlik konusunun birlikte alındığı yayınlar üç dönem olarak incelenmiştir. İlk dönemde (1991- 2009) tematik ağ turizm, ikinci döneme (2010-2015) geçerken ise liderlik olduğu tespit edilmiştir. En fazla atıf alan temanın liderlik olduğu ve son beş yılda liderlik alanında en önemli tespitin yeşil insan kaynakları uygulaması olduğu belirtilmiştir.

Doğan, T.G.B., Doğan, S. & Aykan (2021) yapmış oldukları araştırmada, 1975-2020 yılları arasında yayınlanan liderlik tarzları ile ilgili makalelerin bibliyometrik analizini yapmışlardır. Araştırmalarında Web of Science veri tabanı üzerinde arama türü olarak konu başlığı kullanarak 6460 makaleye ulaşmışlardır. Araştırma sonucunda, belirledikleri liderlik tarzları ile ilgili en çok atıf alan makalenin yayımlandığı dergi “Leadership Quarterly”en çok atıf alan derginin ise “Journal of Applied Psychology” dergisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. En fazla atıf alan makale Shamir, House & Arthur (1993)’un çalışması olurken, yazar ortak atıf ağında en fazla alıntılanan araştırmacı Bass olduğu görülmüştür. En fazla kullanılan anahtar kelime ise dönüşümcü liderlik olmuştur. Ülke iş birlikteliklerini incelediklerinde ise ABD ile Erasmus Üniversitesi’nin en çok etkileşim olan ülke ve üniversite olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Leong, Hew, Tan, Ooi & Lee (2021) yapmış oldukları araştırmada, Turizm Review dergisinde 2001 ve 2019 yılları arasında yayınlanan makaleleri incelemişlerdir. Araştırmada, en üretken ve etkili yazarlar, en çok atıf yapılan makaleler ve yazarlar, ülkeler ve kurumları, yazarların anahtar kelimelerini Scopus veri tabanını ve Vosviewer yazılımını kullanarak analiz etmişlerdir. Araştırma sonucunda, en üretken, en etkili ve en fazla atıf yapılan yazarın; Pechlaner, H. isimli yazar olduğu, en fazla atıf yapılan makalenin; Bryd, E. T (2007) tarafından yazılan “Stakeholders in sustainable tourism development and their roles: applying stakeholder theory to sustainable tourism development”

isimli makale olduğu, en fazla atıf alan ülkenin; ABD ve en fazla atıf alan üniversitenin; Hong Kong Üniversitesi olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Kumar, Sureka & Vashishtha (2020) yapmış oldukları araştırmada, “Journal of Heritage Tourism” dergisinin 2006 ve 2019 yılları arasında yayınladığı makalelerin bibliyometrik analizini yapmışlardır. Araştırmada anahtar kelime birlikte oluşum analizi, en çok atıf makaleler, en önemli yazarları, dergide yayın yapan kurum ve ülkeleri Scopus veri tabanını ve Vosviewer yazılımını kullanarak analiz etmişlerdir. Araştırma sonucunda ise dergide ele alınan başlıca temalar, yerli turizm, inanç turizmi, karanlık turizm sürdürülebilir kalkınma, kültürel miras olduğu, dergiye en fazla katkıda bulunan yazarların ise ABD merkezli yazarlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çelik (2019), yapmış olduğu araştırmada, turizm alanında 52 lisansüstü tezin bibliyometrik analizini gerçekleştirmiştir. Arama kriterleri olarak sadece turizm alanı kullanılmış konu olarak ise “lider” ve “liderlik” kavramları kullanılmış 52 lisans üstü teze ulaşılmıştır. Bu tezler lisansüstü program türü, anabilim dalı, yıl, üniversite adı, araştırma yöntemi, kullanılan örneklem türü, uygulandığı yer, uygulanan kişiler, kullanılan analizler, kullanılan ölçekler ve ilişkili olduğu konular gibi bibliyometrik özellikler çerçevesinde ele alınmıştır. Araştırma sonucunda, en fazla tezin Gazi Üniversitesi’nde yayımlandığı, daha çok dönüşümsel liderlik üzerine çalışmalar yapıldığı ve dönüşümsel liderlik ölçeklerinin kullanıldığı görülmüştür.

Mulet-Forteza, Genovart-Balaguer, Mauleon-Mendez & Merigó (2019) turizm, konaklama ve eğlence alanında Web of Science veri tabanı kullanarak yapmış oldukları araştırmada en fazla atıf yapılan makaleler, en fazla atıf yapılan yazarlar, kurumlar ve ülkeleri incelemişlerdir. Araştırma sonucunda en etkili ve üretken yazarın; Rob Law, en etkili kurumun; Polytechnich Üniversitesi, en etkili ve verimli ülkenin ise ABD olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Hotamışlı & Efe (2015), yapmış oldukları araştırmada duygusal emek ve liderlik arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmada, 2 doktora tezi, 17 yüksek lisans tezi ve 6 makale incelenmiştir. Araştırma sonucunda %42 ile en çok kaynak türünün makaleler olduğu, toplamda 2256 kaynak kullanıldığını ve bu kaynaklardan %5’inin Daniel Goleman’a ait olduğunu ve duygusal zekâ ve liderlik ilişkisinin incelendiği çalışma sayısının az olduğu belirtilmiştir.

Evren & Kozak (2014) yapmış oldukları araştırmada, turizm alanında hakemli dergilerde yayınlanan makaleleri bibliyometrik analiz yöntemi ile incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, Türkiye’nin önde gelen turizm dergisinin “Anatolia” dergisi olduğu, turizm işletmeciliği, turizm pazarlaması ve turizm ekonomisinin Türkiye’deki akademik çevreler arasında en popüler konular olduğu, en üretken yazarların yardımcı doçentler ve araştırma görevlileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Zhao & Ritchie (2007) yapmış oldukları araştırmada, turizm araştırmalarında akademik liderliğin kapsamlı araştırmasını yapmışlardır. 1985 ve 2004 yılları arasında 8 dergide yayınlanan makaleler incelenmiştir. Araştırma sonucunda dergilerde yayınlanan makalelerin 57 yazara ait olduğu her bir yazarın incelenen dönemde en az 11 makale yayınlayan önde gelen yazarlardan olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yöntem

Bu çalışmada, Scopus veri tabanı kullanılarak işletme yönetimi ve sosyal bilimler alanında taranan turizm ve liderlik konulu makalelerin bibliyometrik özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın verilerini ve evrenini, Scopus veri tabanından elde edilen 502 makale oluşturmaktadır.

Araştırmada, Scopus veri tabanı üzerinden taranan makalelerin yıllık yayın sayıları, en fazla atıf alan makale, en fazla yayın yapan ve atıf alan dergiler, en fazla yayın yapan ve atıf alan yazarlar, en fazla yayın yapan ve atıf alan ülkeler, yazarların en fazla kullandığı anahtar kelimeler, makalelerde en fazla kullanılan anahtar kelimeler analiz edilmiştir. Aynı zamanda yazarların ve dergilerin ortak atıf analizi, anahtar kelimelerin birlikte oluşum ağ analizi, ülke iş birliktelikleri analizlerini yapabilmek amacıyla sosyal ağ analizinden yararlanılmıştır. Sosyal analizi; kişiler, nesneler veya kurumlar arası ilişkilerin sayısal sonuçlarını elde etmek amacıyla kullanılan bir yöntemdir (Al, Soydal & Yalçın 2010, s. 9).

Analizler için, Bibliyometrix R-paketi (R Stüdyo v.4.1.2) yazılımı kullanılmıştır. Verileri görselleştirmek için R-Stüdyo ile entegre çalışan biblioshiny uygulaması kullanılmıştır. Biblioshiny, web ara yüzünü sağlamak amacıyla kullanılan açık kaynaklı tasarım yazılımıdır (Busayo, vd., 2020, s. 2). Turizm ve liderlik konularını birlikte ele alan araştırmada, Scopus'ta arama yapılırken yıl sınırlaması yapılmamış olup tüm yıllara ait makaleler incelenmiştir. Scopus veri tabanında arama yapılırken;

(TITLE-ABS-KEY ("tourism" OR "Hotel") AND KEY ("leadership")) AND (LIMIT TO (SUBJAREA, "BUSI") OR LIMIT-TO (SUBJAREA, "SOCI")) AND (LIMIT-TO (DOCTYPE, "ar")) parametresi kullanılmıştır. Bu parametre ile araştırılmasının sebebi turizm ve liderlik alanında yayınlanmış makalelerin birlikte yer aldığı çalışmalara ulaşmak istenmesidir.

Bulgular

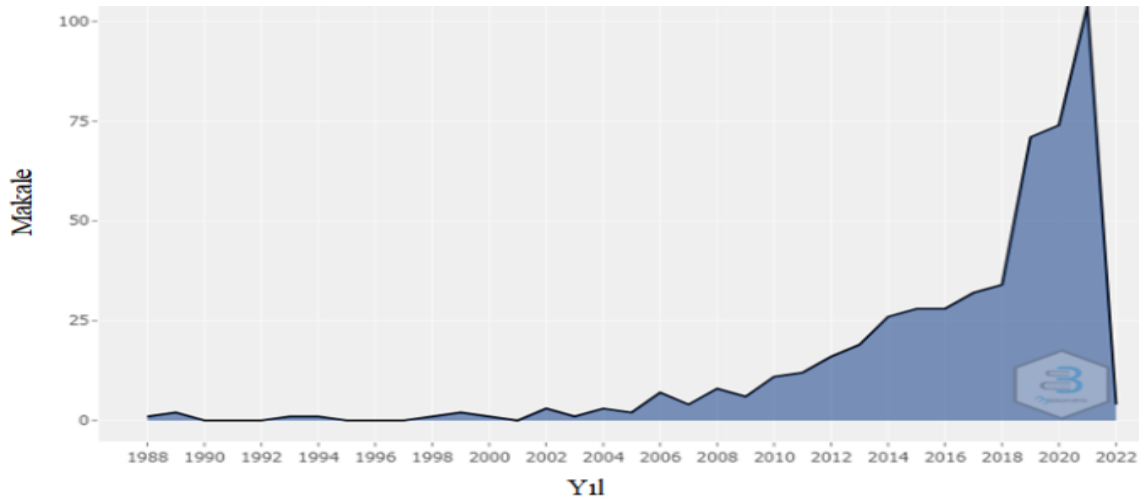
Makalelerle İlgili Bilgiler

Tablo 1. Makalelerle İlgili Temel Veriler

Makaleler ile İlgili Temel Veriler	(n)
Kaynaklar (Dergiler, Kitaplar vb.)	182
Makaleler	502
Yıllık ortalama yayın	4.39
Makale başına düşen ortalama atıf	17.31
Makale başına düşen yıllık ortalama atıf	3.203
Referanslar	31801
Anahtar kelimeler (ID)	584
Yazarların kullandığı anahtar kelimeler	1489
Yazarlar	1161
Yazar görünüm sayıları	1409
Tek yazarlı yayınların yazar sayısı	62
Çok yazarlı yayınların yazar sayısı	1099
Tek yazarlı yayın sayısı	74
Yazar başına düşen yayın	0.432
Doküman başına düşen yazar sayısı	2.1
Dokümanlarda görülen yazar sayısı ortalaması	2.81
İş birliği indeksi (IC)	2.57

R-stüdyo yazılımında R programlama dili yardımıyla Bibliometrix paketi ve Biblioshiny paketi kullanılarak elde edilen veriler Tablo 1’de gösterilmektedir. Makaleler ile ilgili temel veriler incelendiğinde, Scopus veri tabanında işletme yönetimi ve sosyal bilimler alanında kayıtlı turizm ve liderlik konulu makalelerin yayınlanmaya başladığı ilk yıllardan itibaren bugüne kadar 1161 yazar tarafından 182 farklı dergide 502 farklı makale yayımlandığı görülmektedir. Makale başına düşen ortalama atıfın 17.31 olduğu makale başına düşen yıllık ortalama atıfın ise 3.203

olduğu görülmektedir. Makalelerde kullanılan toplam anahtar kelime sayısı 584 olup iş birliği indeksi ise 2.57 olarak hesaplanmıştır.

Şekil 1. Yıllara Göre Yayımlanan Makale Sayıları

Turizm ve liderlik alanında yayımlandığı ilk yıldan itibaren bugüne kadar 502 makalenin yıllara göre yayın sayıları Şekil 1 'de gösterilmiştir. Yıllara göre makale sayıları incelendiğinde, ilk makalenin 1988 yılında (n=1) sayısı ile yayımlandığı görülmektedir. 1988 ve 2010 yılları arasında yayımlanan makale sayılarının sabit seyrettiği söylenebilir. 2011 yılından itibaren makalelerin artış sayılarında hareketlilik görülmektedir. 2011 (n=12), 2012 yılında (n=16), 2013 yılında (n=19), 2014 yılında (n=26), 2015 yılında (n=28), 2016 yılında (n=28), 2017 yılında (n=32), 2018 yılında (n=34), 2019 yılında (n=71), 2020 yılında (n=74), 2021 yılında (n=104) ve 2022 yılında (n=4) makale yayınlandığı tespit edilmiştir. Şekil 1'de görüldüğü üzere diğer yıllara kıyasla 2019 yılında makale yayın sayılarında ciddi bir artış görülmüştür. Bu artış turizm ve liderlik alanına ilginin arttığını ifade etmektedir. 2019 ve 2020 yılları arasında hemen hemen aynı yayın sayıları olduğu 2021 yılında turizm ve liderlik alanında yayınlanan makale sayılarının önemli bir derece arttığı en fazla yayın sayısının n=104 makale sayısı ile 2021 yılında yayınlandığı görülmüştür.

Tablo 2. En Fazla Atıf Yapılan İlk On Makale

Makale Adı	Yıl	Atıf Sayısı
Yang, J. T. (2007). Knowledge sharing: Investigating appropriate leadership roles and collaborative culture. <i>Tourism Management</i> , 28 (2), 530-543.	2007	245
Wang, C. J., Tsai, H. T. & Tsai, M. T. (2014). Linking transformational leadership and employee creativity in the hospitality industry: The influences of creative role identity, creative self-efficacy, and job complexity. <i>Tourism Management</i> , 40, 79-89.	2014	198
Kim, W. G. & Brymer, R. A. (2011). The effects of ethical leadership on manager job satisfaction, commitment, behavioral outcomes, and firm performance. <i>International Journal of Hospitality Management</i> , 30 (4), 1020-1026.	2011	172
Jackson, J. & Murphy, P. (2006). Clusters in regional tourism an australian case. <i>Annals of Tourism Research</i> , 33 (4), 1018-1035	2006	161
Zhu, Y., Sun, L. Y. & Leung, A. S. (2014). Corporate social responsibility, firm reputation, and firm performance: The role of ethical leadership. <i>Asia Pacific Journal of Management</i> , 31(4), 925-947.	2014	144
Raub, S. & Robert, C. (2010). Differential effects of empowering leadership on in-role and extra-role employee behaviors: Exploring the role of psychological empowerment and power values. <i>Human Relations</i> , 63 (11), 1743-1770.	2010	127
Zhao, W. & Ritchie, J. B. (2007). An investigation of academic leadership in tourism research: 1985–2004. <i>Tourism Management</i> , 28 (2), 476-490.	2007	126

Tablo 2. En Fazla Atıf Yapılan İlk On Makale (Devamı)

Cheung, M. F. & Wong, C. S. (2011). Transformational leadership, leader support, and employee creativity. <i>Leadership & Organization Development Journal</i> .	2011	124
Kara, D., Uysal, M., Sirgy, M. J. & Lee, G. (2013). The effects of leadership style on employee well-being in hospitality. <i>International Journal of Hospitality Management</i> , 34, 9-18.	2013	121
Clark, R. A., Hartline, M. D. & Jones, K. C. (2009). The effects of leadership style on hotel employees' commitment to service quality. <i>Cornell Hospitality Quarterly</i> , 50 (2), 209-231.	2009	121

Scopus veri tabanından elde edilen veriler doğrultusunda turizm ve liderlik konularını birlikte ele alan çalışmalarda en fazla atıf yapılan ilk on makale Tablo 2’de gösterilmiştir. 2007 yılında (n=245) en fazla atıf sayısı ile ilk sırada; Yang, J. T. yazarına ait “Knowledge sharing: Investigating appropriate leadership roles and collaborative culture” isimli makale yer almaktadır. Yang (2007), Tayvan’da bulunan turistik oteller üzerine yapmış olduğu araştırmada, otel yönetiminin işbirlikçi örgüt kültürü ve liderlik rollerini araştırmıştır. 1200 otel çalışanından toplanan anketlerin analizi sonucunda, liderlik rollerinin işbirlikçi örgüt kültürünü önemli derece etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Bu makale, turizm ve liderlik alanında 2007 yılı sonrasında günümüze kadar olan süreçte bu alanda yapılan çalışmalara ışık tutmuş bir çalışma olarak ifade edilebilir.

Dergilerle İlgili Bilgiler

Tablo 3. En Fazla Makale Yayınlayan İlk On Dergi

	Dergi Adı	Yayın Sayısı
1.	International Journal of Contemporary Hospitality Management	45
2.	International Journal of Hospitality Management	39
3.	Sustainability (Switzerland)	28
4.	Tourism Management	27
5.	Journal of Sustainable Tourism	17
6.	Journal of Hospitality and Tourism Management	11
7.	African Journal of Hospitality Tourism and Leisure	10
8.	Cornell Hospitality Quarterly	10
9.	Current Issues in Tourism	10
10.	Tourism Review	10

Turizm ve liderlik konulu makalelerde en fazla yayın yapan dergilerden ilk on tanesi Tablo 3’te yer almaktadır. Toplamda 182 farklı dergide 502 makale yayımlanmıştır. Liderlik ve turizm ile ilgili makalelerle en fazla yayını yapan derginin n=45 yayın sayısı ile “International Journal of Contemporary Hospitality Management” dergisinin olduğu tespit edilmiştir. “International Journal of Hospitality Management” dergisinin ise n=39 yayın sayısı ile en fazla yayın yapan dergi olarak ikinci sırada olduğu görülmektedir.

Tablo 4. En Fazla Atıf Alan İlk On Dergi

	Dergi Adı	Atıf Sayısı
1.	Journal of Applied Psychology	995
2.	Internaional Journal of Hospitality Management	823
3.	International Journal of Contemporary Hospitality Management	765
4.	The Leadership Quarterly	710
5.	Academy of Management Journal	709
6.	Tourism Management	660
7.	Journal of Management	530
8.	Journal of Business Ethics	454
9.	Journal of Organizational Behavior	339
10.	Academy of Management Review	325

Tablo 4’te Turizm ve liderlik konulu makalelerin yayınlanmış olduğu dergiler analiz edildiğinde en fazla atıf alan derginin n=995 atıf sayısı ile “Journal of Applied Psychology” dergisinin olduğu görülmektedir. İkinci en fazla atıf alan derginin ise n=823 atıf sayısı ile en fazla yayın yapan dergiler arasında 2.sırada olan “International Journal of Hospitality Management” dergisinin olduğu görülmektedir.

Dergi Ortak Atıf Ağı

Şekil 2. Dergi Ortak Atıf Ağı (Co-Citation Network)

Şekil 2’de turizm ve liderlik alanında makalelerin yayınlandığı dergilerin ortak atıf analizi gösterilmiştir. Ortak atıf analizi, herhangi bir yayında birlikte yer alan çalışmaları, dergileri ve yazarları gösteren analiz yöntemidir (Mcintire, 2006, s. 32). Dergileri analiz edebilmek amacıyla biblioshiny uygulaması üzerinden “co-citation network” bölümü seçilmiş olup ağ düzeni olarak “fructerman & reingold”, kümeleme algoritması olarak ise “louvain” seçilmiştir. Şekil, 15 düğüm ve 601 bağlantıdan oluşmaktadır. Şekilde görülen daireler düğüm olarak ifade edilmekte ve çizgiler ise düğümlerle olan ortak ilişkiyi göstermektedir (Dönbak, 2020, s. 72). Dairenin büyüklüğü ve çizginin kalınlığı aralarındaki ortak ilişkinin gücünü belirtmektedir (Nunen, Li, Reniers & Ponnet, 2018, s. 4). Oluşan haritada 2 küme meydana gelmiştir. Kümeler arası ilişkiler incelendiğinde en fazla ortak atıfta bulunan derginin birinci kümeyi oluşturan “Journal of Applied Psychology” dergisi olduğu 2. sırayı ise 2. kümede yer alan “Tourism Management” dergisinin aldığı görülmüştür.

Yazarlarla İlgili Bilgiler

Tablo 5. En Fazla Yayın Yapan İlk On Yazar

	Yazar Adı	Yayın Sayısı
1.	Pablo Ruiz Palomino	8
2.	Harald Pechlaner	7
3.	Osman M. Karatepe	6
4.	Qian Ling	6
5.	Tran Trung Luu	6
6.	Chi-Min Wu	6
7.	Tso-Jen Chen	5
8.	Meizhen Lin	5
9.	Einar Marnburg	5
10.	Luu Trong Tuan	5

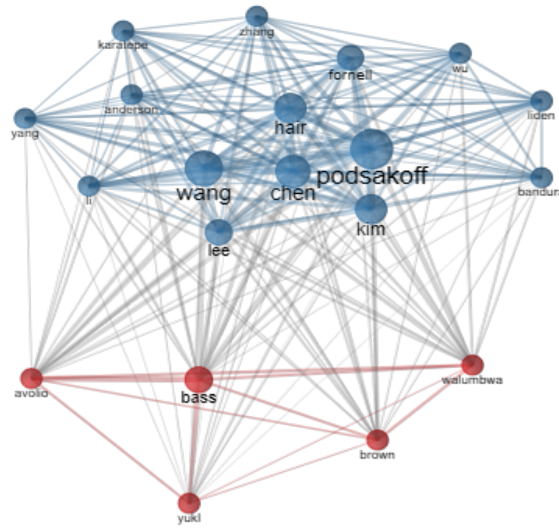
Turizm ve liderlik konusunda Scopus veri tabanından taranan çalışmalar arasında en fazla yayın yapan yazarların ilk on tanesi Tablo 5’te gösterilmiştir. En fazla yayın yapan yazarların sırasıyla; Palomino, P.R (n=8), Pechlaner, H. (n=7), Karatepe, O. M., Ling, Q., Luu, T.T., Wu, C.M., (n=6), Chen, T.J., Lin, M., Marnburg, E., Tuan, L.T, (n=5) olduğu tespit edilmiştir. En fazla yayın yapan yazarın n=8 yayın sayısı ile Pablo Ruiz Palomino isimli yazar olduğu görülmektedir.

Tablo 6. En Fazla Atıf Alan İlk On Yazar

	Yazar Adı	Atıf Sayısı
1.	Pablo Ruiz Palomino	30
2.	Huong T. Bui	27
3.	Thomas E. Jones	27
4.	Andrew Le	27
5.	David B. Weaver	27
6.	Mona Bouzari	24
7.	Homayoun Pasha Safavi	24
8.	Adrian Kitimbo	22
9.	Caren Scheepers	22
10.	Lyal White	22

En fazla atıf alan yazarlar Tablo 6’da gösterilmiştir. En fazla atıf alan yazarlar sırasıyla Palomino, P.R (n=30), Bui, H.T. (n=27), Jones, T.E. (n=27), Le, A. (n=27), Weaver, D.B. (n=27), Bouzari, M. (n=24), Safavi, H.P (n=24), Kitimbo, A (n=22), Scheepers, C. (n=22), White, L. (n=22) olarak tespit edilmiştir. En fazla yayın yapan yazarlar arasında 1.sırada yer alan Palomino, P.R., isimli yazarın n=30 atıf sayısı ile en fazla atıf alan yazarlar arasında da 1.sırada yer almaktadır.

Yazar Ortak Atıf Ağı

Şekil 3. Yazar Ortak Atıf Ağı (Co-Citation Network)

Ortak atıf ağı, iki belgenin bir başka belgede birlikte kullanılma durumlarını belirleyebilmek amacıyla kullanılır (Atabay, Çizel & Ajanovic, 2019, s.1135). Şekil 3’te turizm ve liderlik alanında yayınlanmış makalelerden alıntı yapılan yazarların ortak atıf ağını analiz edebilmek amacıyla biblioshiny uygulaması üzerinden “co-citation network” bölümü seçilmiş olup ağ düzeni olarak “fructerman & reingold”, kümeleme algoritması olarak ise “louvain” seçilmiştir. Şekil, 20 düğüm ve 512 bağlantıdan oluşmaktadır. Yazarların ortak atıf ağı analiz edildiğinde; 2 küme olduğu görülmektedir. 1.küme “Bass” isimli yazar, 2. küme “Podsakoff” isimli yazar temsil etmektedir. Her

iki kümede bulunan yazarlar, kendi kümelerinde bulunan yazarlarla ve diğer kümelerde bulunan yazarlarla ortak atıfta bulunduğu ancak en fazla ortak atıfta bulunan yazarın “Podsakoff” olduğu görülmektedir.

Ülkeler ile İlgili Bilgiler

Tablo 7. En Fazla Yayın Yapan İlk On Ülke

	Ülke	Yayın Sayısı
1.	Çin	211
2.	ABD	171
3.	Avustralya	98
4.	Malezya	87
5.	Birleşik Krallık	84
6.	Türkiye	81
7.	İspanya	78
8.	Pakistan	55
9.	Endonezya	36
10.	Hindistan	30

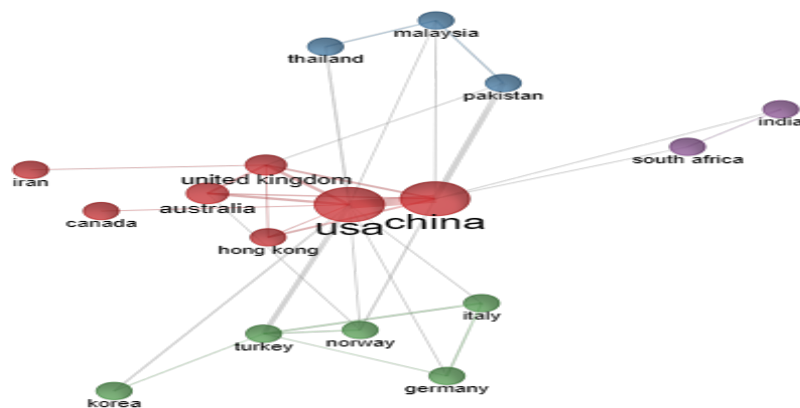
Turizm ve liderlik ile ilgili yayınlanan makalelerin en fazla yayın yapan ülke sayıları Tablo 7’de gösterilmiştir. Tablo 7’de de belirtildiği üzere, Çin n=211 yayın sayısı ile en fazla yayın yapan ülkeler arasında 1. sırada yer almaktadır. Türkiye ise n=81 yayın sayısı ile en fazla yayın yapan ülkeler arasında 6.sırada yer almaktadır.

Tablo 8. En Fazla Atıf Alan İlk On Ülke

	Ülke	Atıf Sayısı
1	Çin	1780
2	ABD	1165
3	Avustralya	562
4	Birleşik Krallık	519
5	İspanya	436
6	Türkiye	411
7	Hong Kong	388
8	Hindistan	245
9	İsviçre	219
10	Kanada	199

Tablo 8’de belirtildiği üzere, turizm ve liderlik konulu yayınlanan makalelerde en fazla atıf alan ülkeler analiz edildiğinde en fazla yayın yapan ülke olarak 1. sırada yer alan Çin, en fazla atıf alan ülkeler arasında da n=1780 atıf sayısı ile 1. sırada yer almaktadır. Türkiye’de aynı şekilde en çok yayın yapan ülkeler arasında 6. sırada yer alırken en çok atıf alan ülkeler arasında da n=411 atıf sayısı ile 6. sırada yer almaktadır.

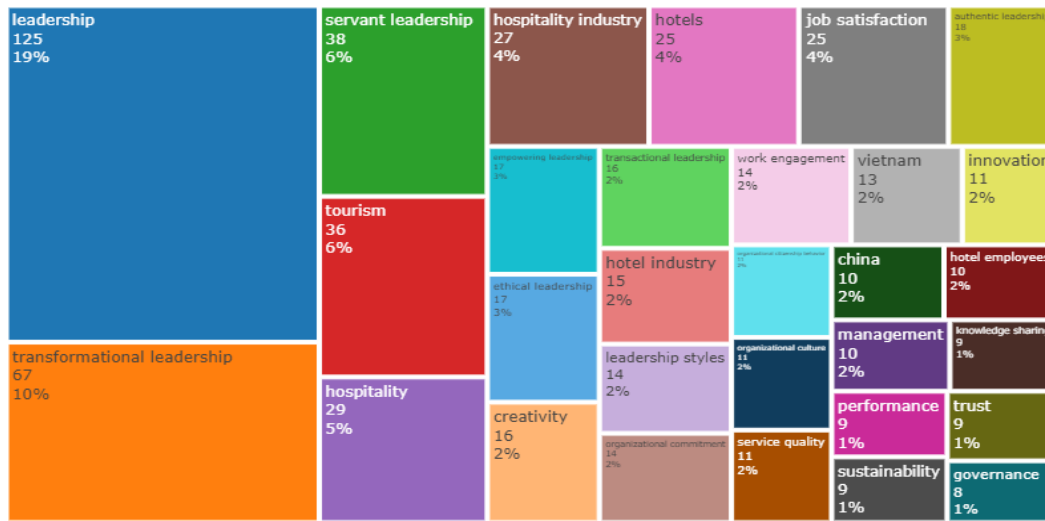
Ülke İş Birlikteliği

Şekil 4. Ülke İş Birliktelikleri (Collaboration Network)

Şekil 4’te turizm ve liderlik alanında yayınlanan makalelerin farklı ülkelerde bulunan yazarlar ile birlikte yapmış oldukları çalışmaların belirlenmesi amacı ile 20 düğüm ve 17 bağlantıdan oluşan ülke iş birlikteliği ağı gösterilmiştir. Analiz “collabaration network” bölümünden yapılmış olup ağ düzeni olarak “fructerman & reingold” kısmı kümeleme algoritması olarak ise “louvain” kısmı seçilerek yapılmıştır. Şekilde görülen daireler düğüm olarak ifade edilmekte ve çizgiler ise düğümlerle olan ortak ilişkiyi göstermektedir (Dönbak, 2020, s. 72). Oluşan ağda görülen her düğüm bir ülkeyi her çizgi ise ülkeler arasındaki ilişkileri ifade etmektedir. Dairenin büyüklüğü ve çizginin kalınlığı aralarındaki ortak ilişkinin gücünü belirtmektedir (Nunen vd., 2018, s. 4). Analiz sonucunda oluşan haritada 4 küme meydana gelmiştir. Kümeler arası ilişkiler incelendiğinde en fazla iş birliği içerisinde olan ülkenin Çin olduğu ve en fazla iş birlikteliğin ABD ile olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelime ile İlgili Bilgiler

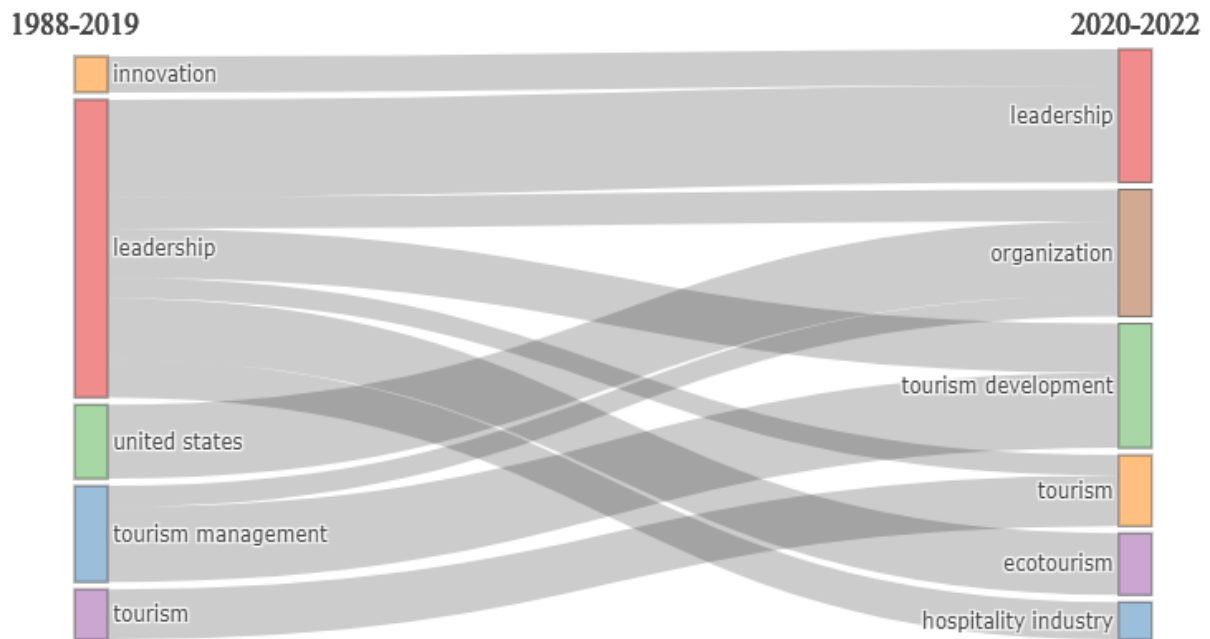
Şekil 5. Yazarların Kullandığı Anahtar Kelime Sayıları (TreeMap)

Scopus veri tabanı kullanılarak taranan turizm ve liderlik konulu 502 makalede bulunan yazarların kullandığı anahtar kelime sayıları incelenmiştir. Yayınlanan makalelerde bulunan yazarların kullandığı anahtar kelimeler incelenirken, Treemap kısmında bulunan (Author’s keywords) yazarların kullandığı anahtar kelimeler bölümü kullanılmıştır. Şekil 5’te makalelerde yazarların kullandığı anahtar kelime grubu 30 kelime ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda en fazla kullanılan ilk on anahtar kelimenin sırasıyla leadership-liderlik (n=125), transformational leadership- dönüşümcü liderlik (n=67), servant leadership-hizmetkar liderlik (n=38), tourism- turizm (n=36), hospitality-misafirperverlik (n=29), hospitality industry-ağırlama endüstrisi (n=27), hotels- oteller (n=27), job satisfaction-iş memnuniyeti (n=25), authentic leadership-otantik liderlik (n=18), empowering leadership-güçlendirici liderlik (n=17) olduğu tespit edilmiştir. Liderlik kelimesinden sonra, en fazla kullanılan kelimelerin, dönüşümcü liderlik, hizmetkar liderlik ve turizm olduğu görülmüştür.

Şekil 6. Kelime Bulutu (Word Cloud)

Şekil 6’da makalelerde anahtar kelime grubunda 30 kelime ile analiz edilen kelime bulutu yer almaktadır. Makalelerde kullanılan anahtar kelimeler analiz edilirken Word Cloud kısmında bulunan Keyword Plus bölümü seçilmiştir. Keyword Plus, belirtilen makalelerin anahtar kelimelerinden ve başlıklarından oluşan dizin terimleridir (Gök, 2021: 1559). Makalelerde en sık kullanılan 10 anahtar kelime ise sırasıyla; leadership-liderlik (n=119), tourism management-turizm işletmeciliği (n=28), hotel industry-otel endüstrisi (n=27), tourism development-turizmin gelişimi (n=26), tourist destination-turistik yer (n=19), China-Çin (n=18), hospitality industry-ağırlama endüstrisi (n=18), sustainability-sürdürülebilirlik (n=18), ecotourism- ekoturizm (n=16), tourism-turizm (n=16) olarak bulunmuştur. Liderlik, kelimesinden sonra en fazla kullanılan kelimelerin, turizm işletmeciliği, otel endüstrisi ve turizmin gelişimi olmuştur.

Şekil 7. Tematik Evrim (Thematic Evolution)

Şekil 7’de anahtar kelimelerin kullanımının yıllara göre değişimi gösterilmiştir. 1988-2019 yılları arasında makalelere en fazla konu olan anahtar kelimelerin sırasıyla “leadership- liderlik”, “tourism management- turizm işletmeciliği” olduğu görülmektedir. 2020 yılı sonrasında leadership- liderlik anahtar kelimesi; leadership-liderlik,

organization- organizasyon, tourism development- turizmin gelişimi, tourism-turizm, ecotourism-ekoturizm, hospitality industry-ağırlama endüstrisi olarak değişime uğramıştır. Tourism management-turizm işletmeciliği anahtar kelimesi ise; organization-organizasyon ve tourism development-turizmin gelişimi olarak değişime uğramış ve makalelere bu anahtar kelimelerle konu olmuştur.

Anahtar Kelime Ağı

Şekil 8. Anahtar Kelime Birlikte Oluşum Ağı (Co- Occurrence)

Turizm ve liderlik alanında yayınlanan makalelerde yazarların birlikte kullanmış olduğu anahtar kelimeler biblioshiny uygulaması kullanılarak birlikte oluşum ağı (co-occurrence) bölümü ile analiz edilmiş olup ağ düzeni olarak “fructerman & reingold”, kümeleme algoritması olarak ise “louvain” seçilmiştir. Şekil, 20 düğüm ve 37 bağlantıdan oluşmaktadır. Birlikte oluşum ağında yazarın kullanmış olduğu anahtar kelimeler arasındaki çizginin kalınlığı ve dairelerin büyüklüğü iş birliği gücünü, renkleri ise iş birliği kümelerini temsil etmektedir (Nunen vd., 2018, s. 4). Şekil 8’de belirtildiği üzere yazarların anahtar kelimelerinden oluşan birlikte oluşum ağı 4 kümeden oluşmaktadır. Bu kümeler; “leadership-liderlik”, “transformational leadership-dönüşümcü liderlik”, “servant leadership- hizmetkar liderlik” ve “hotels-oteller” anahtar kelimelerinden oluşmaktadır. Yazarların en fazla beraber kullandığı anahtar kelimenin ilk küme olan “leadership” kümesinden sonra “transformational leadership” ve “servant leadership” olduğu görülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, Scopus veri tabanından işletme yönetimi ve sosyal bilimler alanında liderlik ve turizm konusunda taranan 502 makale incelenmiştir. Çalışmada yıl sınırlaması yapılmamış olup verilerin yayınlanmaya başladığı yıldan itibaren günümüze kadar olan zamanı kapsayan çalışmalar araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırma sonucunda makalelerle ilgili temel veriler incelendiğinde, işletme yönetimi ve sosyal bilimler alanında turizm ve liderlik konulu makalelerin 1161 yazar tarafından 182 farklı dergide 502 farklı makale yayımlandığı görülmüştür. Makalelerin yıllık ortalama yayın sayısının 4.39, makale başına düşen ortalama atıf sayısının 17.31, makale başına düşen yıllık ortalama atıf ise 3.203 olduğu görülmektedir. Makalede kullanılan anahtar kelimelerin

sayısının 584, yazarların kullanmış olduğu anahtar kelime sayısının ise 1489 olduğu bulunmuştur. İş birlikteliği indeksi ise 2.57 olarak hesaplanmıştır.

Turizm ve liderlik konulu 502 makalenin yıllara göre yayın sayıları incelendiğinde 2019 yılından itibaren diğer yıllara kıyasla makale yayın sayılarında ciddi bir artış görülmüş ancak en fazla yayın yapılan yılın 104 makale sayısı ile 2021 yılında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla, turizm ve liderlik alanına en fazla ilginin 2019 yılından itibaren olduğu görülmektedir. Yıldız & Aykanat (2016) Scopus veri tabanı kullanarak yapmış oldukları araştırmada, liderlik ile ilgili yayın sayılarının 2005 yılından itibaren arttığını belirtmiştir. Kırpık ve Dönbak (2021) ise Web of Science veri tabanı kullanarak liderlik ve turizm alanında yapmış oldukları araştırmada 2006 yılından itibaren yayın sayılarında önemli bir artış olduğunu ifade etmiş 2019 yılında ise en fazla yayın sayısına ulaşıldığını belirtmişlerdir. 502 makale içerisinde en fazla atıf alan makalenin ise 245 atıf sayısı ile Yang, J.T. yazarına ait, “Knowledge sharing: Investigating appropriate leadership roles and collaborative culture” isimli makale olduğu sonucuna ulaşılmıştır. En fazla atıf alan bu çalışmanın 2007 yılından günümüze kadar olan süreçte turizm ve liderlik alanında yapılan çalışmalara yön verdiği söylenebilir.

Dergiler ile ilgili analizler incelendiğinde, turizm ve liderlik konulu en fazla makale yayınlayan derginin 45 makale sayısı ile “International Journal of Contemporary Hospitality Management” dergisi olduğu, en fazla atıf alan derginin ise 995 atıf sayısı ile “Journal of Applied Psychology” dergisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dergilerin ortak atıf ağı analizi sonucunda ise; en fazla ortak atıfta bulunulan derginin en fazla atıf alan dergi olan “Journal of Applied Psychology” olduğu ikinci en fazla ortak atıf alan derginin ise “Tourism Management” dergisi olduğu görülmüştür. Köseoğlu, Sehitoglu & Parnell (2015), 1992 ve 2013 yılları arasında SSCI’de bulunan 11 dergide Türkiye’de konaklama yönetiminin temellerini atıf ve ortak atıf analizi ile 76 makale üzerinden incelemişlerdir. Araştırma sonucunda en fazla atıf yapılan dergi “Tourism Management” dergisi olduğu belirtilmiştir. Sarı (2021) turizm alanında yapmış olduğu araştırmada, en fazla yayın yapan derginin “International Journal of Contemporary Hospitality Management” dergisi olduğunu belirtmiş olup yapmış olduğu araştırmasının da söz konusu dergide yayınlanmış olduğu görülmektedir. Doğan vd., (2021) liderlik tarzları ile ilgili yapmış oldukları araştırmada benzer şekilde en fazla atıf alan derginin “Journal of Applied Psychology” dergisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Dolayısıyla literatürde yer alan araştırmalardan anlaşılabileceği gibi ilgili dergilerin turizm ve liderlik alanında oldukça etkili dergiler olduğu söylenebilir. Yayımlanan makalelerin psikoloji dergisinde en fazla atıf alması göz önünde bulundurulduğunda ise, liderlik kavramının psikolojik temellere dayanan teori ve yaklaşımlar üzerinden açıklandığı psikoloji ile ilişkili bir kavram olduğu (Lord, Day, Zaccar, Avolio, & Eagly, 2017, s.7 -8), bu nedenden dolayı en çok atıf alan derginin psikoloji dergisi olduğu düşünülmektedir. Konuya ilgi duyan araştırmacıların belirtilen bu üç dergiyi incelemeleri önerilmektedir.

Yazarlarla ilgili analiz incelendiğinde, turizm ve liderlik konulu makaleler arasında en fazla yayın yapan yazarın 8 makale sayısı ile “Pablo Ruiz Palomino” olduğu, en fazla atıf alan yazarın da 30 atıf sayısı ile “Pablo Ruiz Palomino” isimli yazar olduğu belirtilmiştir. 20 yazar üzerinden analiz edilen yazar ortak atıf ağında ise, en fazla ortak atıf “Podsakoff” isimli yazara ait olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Doğan vd., (2021) Web of Science veri tabanı kullanarak yapmış oldukları araştırmada ise en fazla ortak atıf ilişkisinin “Bass” isimli yazara ait olduğunu “Podsakoff” isimli yazarın en fazla ortak atıf ilişkisinde üçüncü sırada olduğunu belirtmiştir. Leong vd., (2021) turizm alanında yapmış oldukları araştırmada ise, en fazla atıf alan ve en fazla yayın yapan yazarın “Harald

Pechlaner” olduğunu belirtmiştir. Aynı yazar araştırma sonucunda en fazla yayın yapan yazarlar arasında 7 makale sayısı ile 2. sırada yer almaktadır.

Ülkelere ait bilgiler incelendiğinde, en fazla yayın yapan ülkenin 211 yayın sayısı ile Çin olduğu görülmüştür. En fazla yayın yapan ülkeler arasında Çin’den sonra 171 yayın sayısı ile en fazla yayın yapan ülkeler arasında ABD gelmektedir. Türkiye ise en fazla yayın yapan ülkeler arasında 81 yayın sayısı ile 6.sırada yer almaktadır. Ülkelerin atıf sayısı incelendiğinde ise, en fazla atıf alan ülkenin en fazla yayın yapan ülke olan 1780 atıf sayısı ile Çin olduğu görülmüştür. ABD ise 1165 atıf sayısı ile Çin’i takip etmektedir. Türkiye ise en fazla atıf alan ülkeler arasında 411 atıf sayısı ile aynı şekilde 6.sırada yer almaktadır.

Literatürde bulunan turizm ve liderlik alanı ile ilgili araştırmaların birçoğu alana katkı sağlayan ülkenin ABD olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bunlardan bazıları ise şu şekildedir; Samul (2020) liderlik ile ilgili yapmış olduğu araştırmada en fazla yayın yapan ülkenin ABD’de olduğunu, Park, Phillips, Canter & Abbott (2011) turizm ile ilgili yapmış oldukları araştırmada ABD’nin turizm araştırma konularına en fazla katkıda bulunan ülke olduğunu belirtmiştir. Law, Leung & Buhalis (2010) otelcilik ve turizmde akademik liderlik üzerine yapmış oldukları araştırmada en fazla atıf alan ülkenin ABD’de olduğunu Çin’in ise en fazla atıf alan ülkeler arasında dördüncü sırada olduğunu belirtmiştir.

Çin, geleneksel kültürel yapısı ile yönetim ve işletme alanlarında belirgin ve ayırt edici bir özelliğe sahip bir ülkedir (Wah, 2010, s.280). Kültür kavramı, toplumları ve içerisinde bulunan kişileri etkileyebildiği gibi liderlik üzerinde de oldukça etkili bir yapıya sahiptir (Yeşil, 2013, s. 53). Çin’ in geleneksel kültür yapısını ifade eden Konfüçyüs düşüncesinin uluslararası alanda ekonomik başarısına ve modernleşmesine katkı sağladığı söylenmektedir (Evliyaoğlu, 2019, s.79). Bao, Chen & Jin (2018, s. 2) Çin’in çok dinamik ve benzersiz siyasi bir ortamı olduğunu turizm araştırmaları da dahil olmak üzere sosyal bilim araştırmalarını büyük ölçüde etkilediğini ifade etmiştir. Ayrıca Çin’in ulusal anlamda turizmle ilgili bibliyometrik çalışmalarda önde gelen ülkelerden bir tanesi olduğu belirtilmiştir (Acar & Yılmaz, 2019, s.48; Bao vd., 2018, s. 2; Huang & Hsu, 2008, s. 283). Elde edilen bu bilgilerin neticesinde Çin’in turizm ve liderlik alanında en fazla yayın yapan ülke olmasının kültürel bir nedeni olabileceği düşünülmektedir. Ülke iş birliktelikleri ağı incelendiğinde en fazla iş birliği içerisinde olan, en fazla yayın yapan ve en fazla atıf alan ülkenin Çin olduğu ve en fazla ABD ile iş birliği içerisinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarından da anlaşılabileceği gibi Çin ve ABD’nin turizm ve liderlik alanında bilimsel çalışmalara oldukça katkı sağlayan ülkeler olduğu söylenebilir.

Makalelere ait anahtar kelimeler incelendiğinde, liderlik kelimesinden sonra yazarların en fazla kullandığı anahtar kelimelerin; dönüşümcü liderlik, hizmetkar liderlik ve turizm olduğu, makaleler içerisinde en fazla kullanılan anahtar kelimelerin ise; turizm işletmeciliği, otel endüstrisi ve turizmin gelişimi kelimeleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda elde edilen en fazla kullanılan anahtar kelimeler turizm ve liderlik alanında araştırma yapacak olan araştırmacıların alanla ilgili fikir sahibi olmasına ve yapmış oldukları araştırmaya katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. İlgili literatür incelendiğinde daha önce yapılmış araştırmalarla çıkan sonuçlar arasında benzer sonuçlar elde edilmiş en fazla kullanılan anahtar kelimelerden olan dönüşümcü liderliğin birçok araştırmaya konu olduğu görülmüştür (Mouazen, 2019, s.2; Mujkić, & Softić, 2019, s. 39). Yapılan araştırmalardan bazıları ise şu şekildedir; Çelik (2019) turizm ve liderlik alanında lisansüstü tezlere yönelik yaptığı araştırmada en fazla tezin dönüşümcü liderlik üzerine yazıldığını belirtmiştir. Esen, Bellibaş & Gümüş (2018) yapmış oldukları araştırmada

1995 ve 2014 yılları arasında yükseköğretimde liderlik araştırmalarını incelemişlerdir. Araştırmalarının sonucunda yükseköğretim alanında en fazla çalışılan konunun dönüşümcü liderlik olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kırpık & Dönbak (2021, s. 885) ise liderlik konulu bibliyometrik araştırmaların çoğunun eğitim alanında yapıldığını söz konusu çalışmalarda son yıllarda dönüşümcü liderlik temasının çok fazla kullanıldığını ifade etmiştir.

Makalelerde bulunan anahtar kelimelerin tematik evrim haritası görüntülendiğinde makalelerin yayınlanmaya başladığı 1988 yılından itibaren günümüze kadar olan sürede yayımlanan makalelere, en fazla konu olan anahtar kelimeler ortaya çıkmıştır. 1988-2019 yılları arasında makalelere en fazla konu olan anahtar kelimelerin sırasıyla liderlik ve turizm işletmeciliği olduğu belirtilmiştir. 2020 yılı sonrasında liderlik anahtar kelimesi; liderlik, organizasyon, turizm işletmeciliği, turizm, ekoturizm, ağırlama endüstrisi olarak değişime uğramış makalelerde bu anahtar kelimelerle yer almıştır. Turizm işletmeciliği anahtar kelimesi ise; organizasyon ve turizmin gelişimi anahtar kelimeleri ile değişime uğramış ve makalelere bu anahtar kelimelerle konu olmuştur.

Turizm ve liderlik alanında yayınlanan makalelerde yazarın kullanmış olduğu 20 anahtar kelimenin birlikte oluşum ağı gösterilmiştir. Yazarların anahtar kelimelerinden oluşan birlikte oluşum ağının 4 kümeden oluştuğu belirtilmiştir. Bu kümeler; leadership-liderlik, transformational leadership-dönüşümcü liderlik, servant leadership-hizmetkar liderlik ve hotels-oteller anahtar kelimelerinden oluşmaktadır. Yazarların en fazla birlikte kullandığı anahtar kelimelerin liderlik kümesinden sonra “dönüşümcü liderlik” ve “hizmetkar liderlik” olduğu görülmüştür. Elde edilen bu anahtar kelimelerin turizm ve liderlik alanında en çok araştırılan konular olduğu liderlik anahtar kelimesinin turizm ile birlikte, “misafirperverlik”, “yenilik”, “liderlik tarzları” anahtar kelimeleri ile birlikte kullanıldığı görülmüştür.

Bu araştırma, turizm ve liderlik alanında çalışma yapmak isteyen araştırmacılara bu alana öncülük eden makaleleri, dergileri, yazarları, ülkeleri, anahtar kelimeleri sunmaktadır. Araştırma, Scopus veri tabanı üzerinden elde edilen 502 makale ile sınırlandırılmıştır. Gelecekte yapılacak olan araştırmalarda, farklı yayın türleri, farklı veri tabanları, farklı analiz programları kullanılarak liderlik ve turizm alanında araştırmaların yapılabileceği önerilmektedir. Ayrıca turizm ve liderlik ilişkisi bağlamında yapılan bu araştırmada, araştırma sonuçlarından elde edilen bulgular neticesinde bu alanda yapılacak olan araştırmalara kaynak sağlayacağı ve alana ilgisi olan araştırmacılara konu ile ilgili fikir vereceği düşünülmektedir.

Beyan

Makalenin tüm yazarlarının makale sürecine verdikleri katkı eşittir. Yazarların bildirmesi gereken herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKÇA

- Acar, D. & Yılmaz, E. G. (2019). Uluslararası turizm araştırmalarında Türkiye'nin yeri. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30 (2), 45-57.
- Ağbay, N. C. & Karakılıç, Y. (2020). Turizm politikasının oluşturulmasında yönetim uygulaması: Türkiye üzerine bir araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17 (2), 248-269. Doi: <https://doi.org/10.24010/soid.694864>

- Akın, M. H. & Sezerel, H. (2015). Öykünme ve özgünlük: Turizm alanındaki liderlik araştırmaları üzerine eleştirel bir inceleme. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (2), 715-732. Doi: <https://doi.org/10.17218/husbed.49060>
- Aktaş, A. (2006). *Farklı kültürlerdeki yöneticilerin kişilik özelliklerine dayanarak liderlik anlayışlarının belirlenmesi: Türk ve Amerikan otel yöneticilerinin karşılaştırmalı analizi*. (Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, Türkiye). Erişilen adres: <http://acikerisim.akdeniz.edu.tr/bitstream/handle/123456789/1587/T02027.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Al, U., Soydal, İ. & Yalçın, H. (2010). Bibliyometrik özellikleri açısından Bilig'in değerlendirilmesi. *Bilig*, 55,1-20.
- Alparslan, A. M. & Oktar, Ö. F. (2015). Türkiye'de lider-üye etkileşim kuramına dair makale kapsamındaki araştırmalar: Bibliyometrik bir içerik analizi. *Business and Economics Research Journal*, 6 (1), 107-124.
- Altıntop, V. (2019). *Kültür turizmi çalışmalarının bibliyometrik analiz tekniği ile incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye). Erişilen adres: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Atabay, E., Çizel, B & Ajanovic, E. (2019). Akıllı şehir araştırmalarının R programı ile bibliyometrik analizi. 20. *Ulusal Turizm Kongresi*, Eskişehir, Türkiye. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/profile/EniserAtabay/publication/337011867_Akilli_Sehir_Arastirmalarinin_R_Programi_ile_Bibliyometrik_Analizi/links/5dc0630592851c81802c4f53/Akilli-Sehir-Arastirmalarinin-R-Programi-ile-Bibliyometrik-Analizi.pdf
- Bao, J., Chen, G. & Jin, X. (2018) China tourism research: A review of publications from four top international journals, *Journal of China Tourism Research*, 14 (1),1-19.
- Boyack, K. W. & Klavans, R. (2010). Co-citation analysis, bibliographic coupling, and direct citation: Which citation approach represents the research front most accurately?. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 61 (12), 2389-2404.
- Bozok, D., Kılıç, S. N. & Özdemir, S. S. (2017). Turizm literatüründe kırsal turizmin bibliyometrik analizi. *Journal of Human Sciences*, 14 (1), 187-202.
- Busayo, E.T., Kalumba, A.M., Afuye, A.G., Abayomi, G., Ekundayo, O.Y. & Orimoloye, I.R. (2020). Assessment of the sendai framework for disaster risk reduction studies since 2015. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 50, 1- 7.
- Çalışkan, S. C. (2009). Turizm işletmelerinde liderlik tarzları ve lider-üye etkileşimi kalitesi (LÜE) üzerine bir çalışma. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (2), 219-241.
- Çelik,S. (2019). Turizm alanında liderlik konusu ile ilgili hazırlanmış tezlere yönelik bibliyometrik bir analiz. *Journal of Academic Value Studies*, 5 (4), 516-527.
- Demirbilek, T. (2003). Liderlik tipleri açısından işçi sendikası yöneticileri üzerine bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 22-37.

- Doğan, T.G.B., Doğan, S. & Aykan, E. (2021). Liderlik tarzlarının bibliyometrik analizi. *Erciyes Akademi*, 35 (1), 161-189.
- Dönbak, E. R. (2020). Kültür ve turizm araştırmalarının bilim haritalama teknikleri ile bibliyometrik analizi. *Journal of Travel and Tourism Research*, (15), 52-78.
- Ekşili, N. & Alparslan, A. M. (2016). Gündemdeki liderlik konuları: Journal of organizational behavior dergisinde bibliyometrik bir analiz (2010-2015). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (16), 274-291.
- Erdem, O. & Dikici, A. M. (2009). Liderlik ve kurum kültürü etkileşimi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (29), 198-213.
- Erol, S. (2017). *Duygusal zekânın etik liderlik davranışı üzerindeki etkisi: Turizm işletmeleri yöneticileri üzerine bir uygulama*. (Yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük, Türkiye). Erişilen adres: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Esen, M., Bellibaş, M. S., & Gümüş, S. (2020). The evolution of leadership research in higher education for two decades (1995-2014): A bibliometric and content analysis. *International Journal of Leadership in Education*, 23(3), 259-273. Doi: <https://doi.org/10.1080/13603124.2018.1508753>
- Evliyaoğlu, F. (2020). Çinli işletmelerde örgüt içi iletişim ve liderlik tarzlarının toplumsal kültür bakış açısından incelenmesi. *Journal of Organizational Behavior Review*, 2(1), 68-89.
- Evren, S. & Kozak, N. (2014). Bibliometric analysis of tourism and hospitality related articles published in Turkey. *Anatolia*, 25(1), 61-80. Doi: <https://doi.org/10.1080/13032917.2013.824906>
- Figuerola-Domecq, C., Pritchard, A., Segovia-Pérez, M., Morgan, N. & Villacé-Molinero, T. (2015). Tourism gender research: A critical accounting. *Annals of Tourism Research*, 52, 87-103.
- Gök, H. S. (2021). Gönüllü turizm konusunda yapılan araştırmaların bibliyometrik analizi: Scopus örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 1546-1567.
- Gümüş, A., Korkutata, A. & Göktaş, V. (2015). Üst düzey yöneticilerin demografik özellikleri ile liderlik tarzı arasında ilişki: Sakarya ve Kocaeli ilindeki turizm işletmelerinde bir araştırma. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 3 (1), 53-70
- Güzeller, C. O. & Çeliker, N. (2018). Bibliometric analysis of tourism research for the period 2007-2016. *Advances in Hospitality and Tourism Research*, 6 (1), 1-22.
- Hotamışlı, M. & Efe, D. (2015). Duygusal zekâ ve liderlik ilişkisi bağlamındaki çalışmaların bibliyometrik analiz ile incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19 (1), 101-121.
- Huang S. S. & Hsu, C. H. C. (2008). Recent tourism and hospitality research in China. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 9(3), 267-287. Doi: <https://doi.org/10.1080/15256480802096050>
- Işık, C., Küçükaltan, E. G., Çelebi, S. K., Çalkın, Ö., Enser, I. & Çelik, A. (2019). Bibliometric analysis of tourism and entrepreneurship studies. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 119-149.

- Kırpık, G. & Dönbak, E. R. (2021). Turizm alanında yer alan liderlik araştırmalarının bibliyometrik analizi. *Alanya Akademik Bakış*, 5 (2), 883-909.
- Köseoglu, M. A., Sehitoglu, Y. & Parnell, J. A. (2015). A bibliometric analysis of scholarly work in leading tourism and hospitality journals: The case of Turkey. *Anatolia*, 26 (3), 359-371. Doi: <https://doi.org/10.1080/13032917.2014.963631>
- Kumar, S., Sureka, R. & Vashishtha, A. (2020). The journal of heritage tourism: A bibliometric overview since its inception. *Journal of Heritage Tourism*, 15 (4), 365-380. Doi: <https://doi.org/10.1080/1743873X.2020.1754423>
- Ladkin, A. & Weber, K. (2011). Leadership issues and challenges in the tourism industry: A Hong Kong perspective. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 16(3), 273-288. Doi: <https://doi.org/10.1080/10941665.2011.572662>
- Law, R., Leung, R., & Buhalis, D. (2010). An analysis of academic leadership in hospitality and tourism journals. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 34 (4), 455-477.
- Leong, L.Y., Hew, T.S., Tan, G.W.H., Ooi, K.B. & Lee, V.H. (2021). Tourism research progress – a bibliometric analysis of tourism review publications. *Tourism Review*, 76 (1), 1-26. Doi: <https://doi.org/10.1108/TR-11-2019-0449>
- Lord, R. G., Day, D. V., Zaccaro, S. J., Avolio, B. J., & Eagly, A. H. (2017). Leadership in applied psychology: Three waves of theory and research. *Journal of Applied Psychology*, 102 (3), 434.
- Martín-Martín, A., Orduna-Malea, E., Thelwall, M. & López-Cózar, E. D. (2018). Google scholar, web of science and scopus: A systematic comparison of citations in 252 subject categories. *Journal of Informetrics*, 12 (4), 1160-1177.
- McBurney, M. K. & Novak, P. L. (2002). What is bibliometrics and why should you care?. Proceedings. *IEEE International Professional Communication Conference*, 108-114. Doi: 10.1109/IPCC.2002.1049094
- Mcintire, J.S. (2006). *The clothing and textile research base: An author co-citation study*. (Doctoral dissertation, University of Missouri, Columbia, USA). Retrieved from: <https://mospace.umsystem.edu/xmlui/bitstream/handle/10355/4520/research.pdf?sequence=3>
- Mouazen, M.A. (2019). *Transactional and transformational leadership styles: Bibliometric review, relationship with adkar and kotter change models*. (Doctoral Dissertation, Universitat Rovira I Virgili. Tarragona, Spain). Erişim Adresi: https://www.tdx.cat/handle/10803/668375?locale-attribute=ca_ES#page=1
- Mujkić, A., & Softić, S. (2019). A bibliometric overview of transformational leadership: Performance relationship. *Bh Ekonomski Forum*, 11 (2), 39-55.
- Mulet-Forteza, C., Genovart-Balaguer, J., Mauleon-Mendez, E. & Merigó, J. M. (2019). A bibliometric research in the tourism, leisure and hospitality fields. *Journal of Business Research*, 101, 819-827.
- Nunen, K.V, Li, J., Reniers, G. & Ponnet, K. (2018). Bibliometric analysis of safety culture research. *Safety Science*, 108, 248-258. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2017.08.011>
- Ören, S. A. (2006). *Günümüzün liderlik profili: Transformasyonel (Dönüştürücü) liderlik Antalya bölgesinde bulunan beş yıldızlı otel işletmelerinde bir araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü, Antalya, Türkiye). Erişilen adres:
<http://acikerisim.akdeniz.edu.tr/bitstream/handle/123456789/1607/T02047.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Özdevecioğlu, M. & Kanıgür, S. (2009). Çalışanların ilişki ve görev yönelimli liderlik algılamalarının performansları üzerindeki etkileri. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2009 (1), 53-82.
- Park, K., Phillips, W. J., Canter, D. D., & Abbott, J. (2011). Hospitality and tourism research rankings by author, university and country using six major journals: The first decade of the new millennium. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 35(3), 381-416.
- Roney, S. A. (2011). *Turizm bir sistem analizi* (1 Bs.). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Samul, J. (2020). The research topics of leadership: Bibliometric analysis from 1923 to 2019. *International Journal of Educational Leadership and Management*, 8(2), 116-143.
- Sarı, E. B. (2021). Otel işletmelerinin hizmet kalitesinin belirlenmesinde servqual modeli kullanılan akademik çalışmaların bibliyometrik analizi. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 5 (Prof. Dr. Özlem İpekgil Doğan'ı Anma Özel Sayısı), 47-54. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1759988>
- Taşkıran, E. (2006). Otel işletmelerinde çalışan yöneticilerin liderlik yönelimleri: İstanbul'daki beş yıldızlı otel işletmelerinde bir araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 17(2), 169-183.
- Tekin, A. G. Y. & Ehtiyar, R. (2011). Başarının temel aktörleri: Vizyoner liderler. *Journal of Yasar University*, 24(6), 4007-4023.
- Wah, S. S. (2010). Confucianism and chinese leadership. *Chinese Management Studies*, 4 (3), 280-285. Doi: <https://doi.org/10.1108/17506141011074165>
- Xu, K., Zhang, J. & Tian, F. (2017). Community leadership in rural tourism development: A tale of two ancient chinese villages. *Sustainability*, 9 (12), 2344. Doi: <https://doi.org/10.3390/su9122344>
- Yeksan, Ö. & Gümüş, A. (2019). Örgütsel bağlılık konusunda yazılmış yüksek lisans tezlerinin bibliyometrik analizi. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Ek-1 Özel Sayı, 219-239. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/927709>
- Yeşil, S. (2013). Kültür ve kültürel farklılıklar: Liderlik açısından teorik bir değerlendirme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (44), 52-81.
- Zhao, W. & Ritchie, J. B. (2007). An investigation of academic leadership in tourism research: 1985–2004. *Tourism Management*, 28 (2), 476-490

Bibliometric Analysis of Articles on Tourism and Leadership**Burcu TOZOĞLU**

Giresun University, Institute of Social Sciences, Giresun/Turkey

Ömür UÇAR

Giresun University, Faculty of Tourism, Giresun/Turkey

Extensive Summary

Tourism is a social science branch that is influenced by many fields such as business administration, economics, sociology, psychology, culture and environmental science (Aktaş, 2006, p. 60). Tourism includes the activities of the units that produce the goods and services they use in order to meet their needs, as well as the activities during their stay in the places where they have gone for a certain period of time, apart from the places where they have resided and served (Roney, 2011, p. 3). Tourism, which is one of the labor-intensive sectors, is one of the sectors where many stakeholders and production units come together (Ağbay & Karakılçık, 2020, p. 249; Ören, 2006, p. 41). Authorization and management are required in order for the tourism enterprises located in the production units to survive and to provide both commercial and economic benefits from tourism (Xu, Zhang & Tian 2017, p. 2). Because of this situation, managers with leadership qualities are needed in order to achieve the goals in all units of tourism, which has a central position in the service sector (Erol, 2017, p. 53).

It is known that leadership in the tourism sector is an important factor in the success of the business (Ladkin & Weber, 2011, p. 283). Leadership is expressed as a person who directs the society to a goal by using all his powers and power in his relations with the society based on power and authority (Fiedler, 2005: cited in Erdem & Dikici, 2009: p. 199). In tourism enterprises, the productivity of the leader and the trust of the employees in the leader affect both the performance of the employees and many organizational outputs (Çalışkan, 2009, p. 220). Therefore, being successful individually and organizationally in businesses is possible with the existence of a leader (Özdevecioğlu & Kanıgür, 2009, p. 54). The ability of businesses operating in the tourism sector to gain competitive advantage and achieve success depends on the leader and employees (Taşkıran, 2006, p. 169). In this context, the expected behavior from the managers who show leadership characteristics is to guide and motivate the employees of the organization in reaching their goals (Akin & Sezerel, 2015, p. 177).

The bibliometric analysis method was used in this research conducted in the context of tourism and leadership relationship. Bibliometric analysis is defined as the examination and analysis of studies published in a specific field using statistical techniques on determined criteria (McBurney & Novak, 2002, p. 108). Bibliometric analysis is the evaluation of many features such as the most cited authors, keywords, relations between authors, published year, published journals and subject titles of articles, journals, books, congresses and papers published in a scientific field that will be examined by statistical methods. (Altuntop, 2019, p. 25). Bibliometric analyzes are useful in evaluating the current status of the subject determined as a result of the researches, following the latest developments in the field, and determining the emerging themes and issues that need to be studied (Nunen, Li, Reniers & Ponnet, 2018, p. 2).

In this study, it is aimed to determine the bibliometric features of the articles on tourism and leadership in the Scopus database in the field of business management and social sciences. The reason why the Scopus database is preferred over other databases is that more comprehensive results can be obtained in the Scopus database (Martín-Martín vd., 2018, p. 20). There was no year limitation in the research. In addition, studies covering the time from the year the data were published to the present were included in the research. The population and sample of the research consists of 502 articles obtained from the Scopus database. In the research, the annual number of publications of the articles, the most cited articles, the most published and cited journals, the most published and cited authors, the most published and cited countries, the most frequently used keywords by the authors were analyzed. At the same time, social network analysis was used to analyze common citations of authors and journals, co-occurrence of keywords, network analysis, and country collaborations. Bibliometrix R-package (R Studio v.4.1.2) software was used for the analyses. The biblioshiny application integrated with R-Studio was used to visualize the data.

As a result of the analyzes related to the journals, it was concluded that the journal that published the most articles on tourism and leadership was the "International Journal of Contemporary Hospitality Management", and the most cited journal was the "Journal of Applied Psychology". When the analysis of the authors was examined, it was stated that the most published and cited author among the articles on tourism and leadership was "Pablo Ruiz Palomino". In the author co-citation network, it was concluded that the most co-citations belonged to the author named "Podsakoff".

In addition, it was seen that the country with the highest number of publications and citations was China. When the country cooperation network is examined, it is concluded that the country with the most cooperation is China, which is the country with the most publications and the most citations, and it is in cooperation with the USA the most. When the keywords of the articles were examined, it was seen that the most used keyword by the authors was transformational leadership, and when the keywords used in the articles were analyzed, it was seen that the most used keyword was tourism management.

This research presents the leading articles, journals, authors, countries and keywords to researchers who want to work in the field of tourism and leadership. The research is limited to 502 articles obtained from the Scopus database. In future research, it is suggested that research in the field of leadership and tourism can be done by using different publication types, different databases, and different analysis programs. In addition, in this research conducted in the context of the relationship between tourism and leadership, it is thought that as a result of the findings obtained from the research results, it will provide a source for the research to be done in this field and give an idea to the researchers who are interested in the field.